

Τα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία και ο ρόλος των Παρατηρητηρίων Επιχειρηματικότητας για τη δημιουργία ευέλικτων Επιχειρηματικών Πάρκων.

Χρυσάνθη Τσουράπη

Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ - Αρχιτέκτων Φωτισμού Politecnico di Milano,
Υποψήφια διδάκτωρ, ΤΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ctsourapi@uth.gr

Ανέστης Γουργιώτης

Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
e-mail: gourgiotis@uth.gr

Περίληψη

Η ανάγκη για ευελιξία των ΕΠ εντοπίζεται κυρίως στην στροφή των κρατών προς την προοπτική διερεύνηση για τη Βιομηχανία. Την τελευταία δεκαετία οι ραγδαίες εξελίξεις στην κλιματική αλλαγή, η παγκόσμια οικονομική κρίση, η εμφάνιση της πανδημίας, και οι επιπτώσεις όλων αυτών στη Βιομηχανία, οδηγούν αναπόφευκτα στην ανάγκη προγραμματισμού και εκπόνησης επιχειρησιακών σχεδίων για την αποφυγή/αντιμετώπιση μελλοντικών τέτοιων καταστάσεων και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των ΕΠ.

Η ανάπτυξη ευέλικτων Επιχειρηματικών Πάρκων δύναται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη μιας γεωγραφικής περιοχής, με την προώθηση της ανάπτυξης της «πράσινης οικονομίας», της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα και της ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης και της καινοτομίας.

Στην σύγχρονη εποχή, η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων είναι ζωτικής σημασίας για τις επιχειρήσεις και κατ' επέκταση για την υλοποίηση έργων που αφορούν την ενίσχυση της ευελιξίας των ΕΠ. Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη διαμόρφωση ευέλικτων μοντέλων Επιχειρηματικών Πάρκων (ΕΠ). Ειδικότερα, εξετάζεται η συσχέτιση των όρων χρηματοδότησης καινοτόμων και βιώσιμων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εγκατεστημένες εντός ευέλικτων ΕΠ, με έναν από τους βασικούς δείκτες ευελιξίας: τον δείκτη αξιολόγησης βιωσιμότητας των ΕΠ.

Λέξεις κλειδιά: Επιχειρηματικά Πάρκα, Ευελιξία, Χρηματοδοτικά Εργαλεία, Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας, Προοπτική Διερεύνηση

Νοέμβριος 2025

1. Εισαγωγή

Στον μεταφορντισμό, ή κατ' άλλους μελετητές Νεο-φορντισμό ή αποδιοργανωμένο καπιταλισμό κ.α., η ευελιξία (flexibility) αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς και κοινό εφαλτήριο ανάλυσης: όροι όπως ευέλικτη συσσώρευση, ευέλικτη εξειδίκευση, ευέλικτες ακαμψίες, ευέλικτη παραγωγή κ.α. κάνουν για πρώτη φορά την εμφάνισή τους, φέρνοντας τον όρο ευελιξία στο επίκεντρο της επιστημονικής συζήτησης κυρίως στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 (Πελαγίδης, 1997).

Με τον όρο ευελιξία περιγράφουμε τη δυνατότητα ενός συστήματος παραγωγής ν' ανταποκρίνεται με επιτυχία στις διάφορες εξωτερικές μεταλλαγές. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν εν δυνάμει τόσες μορφές ευελιξίας όσες και οι εξωγενείς μεταβλητές στις οποίες οφείλει ν' ανταποκρίνεται ένα σύστημα αν θέλει να επιβιώσει. Η ευελιξία συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα των ΕΠ και κατά συνέπεια οι δείκτες βιωσιμότητας ενός ΕΠ συνδέεται άμεσα με τη δυνατότητα πρόσβασης του ΕΠ σε Βιώσιμη Χρηματοδότηση. Με τον όρο Βιώσιμη Χρηματοδότηση περιγράφεται η διαδικασία συνεκτίμησης περιβαλλοντικών, κοινωνικών και σχετικών με τη διακυβέρνηση παραμέτρων (ESG – Environmental, Social, Governance) κατά τη λήψη επενδυτικών αποφάσεων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, με αποτέλεσμα τη χρηματοδότηση πιο μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες και έργα (Migliorelli, 2021).

Η ευελιξία των ΕΠ είναι συνώνυμη με όρους όπως προσαρμοστικότητα ή μετατρεψιμότητα, ανάλογα με την εφαρμογή. Η προστασία των επιχειρήσεων από ένα αβέβαιο μέλλον βασίζεται στην ευελιξία. Στην παρούσα έρευνα αναφερόμαστε σε προσαρμόσιμα συστήματα ΕΠ: Η υποδομή ενός ΕΠ μπορεί να χρειαστεί μελλοντική τροποποίηση για να αντιμετωπίσει τις αλλαγές σε σχέση με τη βιωσιμότητα ή τη ζήτηση, το αντικείμενο εξειδίκευσης ή τα δημογραφικά στοιχεία της αγοράς. Ένας τρόπος διαχείρισης αυτών των ζητημάτων είναι ο σχεδιασμός και η δημιουργία χαρακτηριστικών προσαρμοστικότητας (προοπτική διερεύνηση) ήδη από τη φάση σχεδιασμού, προκειμένου να διευκολυνθεί η μελλοντική αλλαγή, εφόσον χρειαστεί, και η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία προκειμένου να μπορεί να υλοποιηθεί άμεσα και αναπόσπαστα αυτή η μετάβαση στη νέα συνθήκη για το ΕΠ.

Η προοπτική διερεύνηση (foresight) στα ΕΠ είναι μια συστηματική και συμμετοχική διαδικασία με ορίζοντα δράσης στο μέλλον, η οποία αποσκοπεί στην αναγνώριση και κατανόηση αναδυόμενων τεχνολογιών, κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών τάσεων, με σκοπό τη χάραξη στρατηγικής, την ενίσχυση της καινοτομίας και την προετοιμασία της βιομηχανίας και των ΜμΕ για πιθανά μελλοντικά σενάρια (Magruk, 2020). Οι δείκτες ευελιξίας των ΕΠ που αναλύονται παρακάτω, δίνουν πολύτιμα στοιχεία για τη χάραξη στρατηγικών στα πλαίσια σεναρίων προοπτικής διερεύνησης και ο

συνδυασμός τους με ισχυρά σενάρια προοπτικής διερεύνησης διασφαλίζουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

Στο πλαίσιο αυτό, διερευνώνται τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα :

- Ποια είναι η δυνατότητα και ποιες οι προϋποθέσεις πρόσβασης ενός Επιχειρηματικού Πάρκου (ΕΠ) σε σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία, προκειμένου να ενισχυθεί η βιωσιμότητά του, να αποκτήσει ευέλικτη μορφή και να καταστεί εφικτή η υλοποίηση Σεναρίων στο πλαίσιο της Προοπτικής Διερεύνησης;
- Πώς ένας δείκτης ευελιξίας ενός ΕΠ αυξάνει τις ευκαιρίες πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία.
- Πώς τα Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας αποτελούν τον πλέον σημαντικό και χρήσιμο κόμβο για την πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν την επικαιροποιημένη κατάσταση των αγορών, τα οποία χρησιμοποιούνται στα Σενάρια Προοπτικής Διερεύνησης, αλλά και την πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία και την καινοτομία.

2. Δείκτες ευελιξίας

Για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της ευελιξίας των ΕΠ, είτε ως εργαλείο προκαταρκτικής αποτίμησης είτε για την περιοδική αξιολόγηση της λειτουργίας τους και με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία, αναπτύξαμε τους ακόλουθους δείκτες, στο πλαίσιο της τρέχουσας διδακτορικής διατριβής που εκπονούμε με τίτλο «Ευέλικτα Επιχειρηματικά Πάρκα», κάνοντας χρήση των δεικτών από την ESPON, αλλά και προσθετικά μοντέλα από τη Θεωρία της Πολυκριτηριακής Ανάλυσης Αποφάσεων.

2.1 Πολυκριτηριακός δείκτης αξιολόγησης βιωσιμότητας για ΕΠ (SBI)

Για την διασφάλιση της βιωσιμότητας ενός ΕΠ είτε ως εργαλείο προκαταρκτικής αποτίμησης είτε για την περιοδική αξιολόγηση της λειτουργίας αλλά και της ευελιξίας ενός ΕΠ δημιουργήσαμε μεταξύ άλλων δεικτών και τον ακόλουθο **πολυκριτηριακό δείκτη αξιολόγησης βιωσιμότητας για ΕΠ¹**, ο οποίος συνδυάζει ποσοτικά και ποιοτικά

¹ Ο μαθηματικός τύπος του **Δείκτη Βιωσιμότητας Επιχειρηματικού Πάρκου** (SBI – Sustainability Benchmark Index) προκύπτει από τη **θεωρία της πολυκριτηριακής ανάλυσης αποφάσεων** (Multi-Criteria Decision Analysis – MCDA) και ειδικότερα από την οικογένεια μεθόδων Weighted Sum Model (WSM), γνωστών και ως **προσθετικών μοντέλων**.

δεδομένα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για benchmarking (σύγκριση ΕΠ) και επιτρέπει την στόχευση παρεμβάσεων για βελτίωση της βιωσιμότητας και διασφάλιση της ευελιξίας ενός ΕΠ. Ο δείκτης βασίζεται στις τρεις διαστάσεις της βιωσιμότητας: περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική.

Πίνακας 1.1 Πολυκριτηριακός δείκτης αξιολόγησης βιωσιμότητας των ΕΠ (SBI)

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΕΠ (SBI – Sustainable Business Park Index)			
SBI = (w₁ × EPI) + (w₂ × ECI) + (w₃ × SCI)			
EPI (Environmental Performance Index): Περιβαλλοντική απόδοση			
ECI (Economic Competitiveness Index): Οικονομική ανταγωνιστικότητα			
SCI (Social Contribution Index): Κοινωνική συμβολή			
w ₁ , w ₂ , w ₃ : Συντελεστές στάθμισης (π.χ. ίσο βάρος: 1/3, 1/3, 1/3 ή κατά προτεραιότητα)			
Διάσταση	Κριτήριο	Βαθμολογία	Κλίμακα
Περιβαλλοντική Απόδοση (EPI)	Ποσοστό χρήσης ΑΠΕ (%)		0-100
Περιβαλλοντική Απόδοση (EPI)	Ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων		0-100
Περιβαλλοντική Απόδοση (EPI)	Διαχείριση αποβλήτων και ανακύκλωσης		0-100
Περιβαλλοντική Απόδοση (EPI)	Αστική φύτευση και περιβαλλοντικά buffers		0-100
Περιβαλλοντική Απόδοση (EPI)	Εκπομπές CO ₂ ανά επιχείρηση		0-100
Οικονομική Ανταγωνιστικότητα (ECI)	Ποσοστό πληρότητας		0-100
Οικονομική Ανταγωνιστικότητα (ECI)	Μέση απασχόληση ανά επιχείρηση		0-100
Οικονομική Ανταγωνιστικότητα (ECI)	Ρυθμός προσέλευσης νέων επιχειρήσεων		0-100
Οικονομική Ανταγωνιστικότητα (ECI)	Πρόσβαση σε υποδομές		0-100
Οικονομική Ανταγωνιστικότητα (ECI)	Επίπεδο ψηφιακής ωριμότητας		0-100
Κοινωνική Συμβολή (SCI)	Τοπική απασχόληση (ποσοστό εργαζομένων από την ευρύτερη περιοχή)		0-100
Κοινωνική Συμβολή (SCI)	Εκπαιδευτικές συνεργασίες (ΔΙΕΚ/ΑΤΕΙ/ΑΕΙ/ΣΕΚ)		0-100
Κοινωνική Συμβολή (SCI)	Προσβασιμότητα (ΣΑΠ – Σχέδιο Αστικής Προσβασιμότητας)		0-100
Κοινωνική Συμβολή (SCI)	Δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης		0-100
Κοινωνική Συμβολή (SCI)	Αποδοχή από τοπικά κοινωνία (έρευνα κοινής γνώμης ή εκπροσωπήσεις)		0-100

*0 = μηδενική συμμόρφωση, 100 = πλήρως βιώσιμο

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

Παράδειγμα: Έστω ότι ένα ΕΠ έχει: EPI = 75 / ECI = 68/ SCI = 55 και επιλέγεται **ίσο βάρος** (w₁ = w₂ = w₃ = 1/3), τότε: **SBI = (75 + 68 + 55) / 3 = 66**

Αξιολόγηση : Επαρκώς βιώσιμο με περιθώρια βελτίωσης στην κοινωνική συνιστώσα. Κατάθεση Επιχειρησιακού Σχεδίου για την χρηματοδότηση δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς οργανισμούς και δράσεων με αντισταθμιστικά οφέλη για την τοπική κοινωνία.

Ο δείκτης SBI (Sustainability Benchmark Index) συνδέεται άμεσα με την πρόσβαση σε ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, τόσο ως εργαλείο τεκμηρίωσης ωριμότητας ενός επενδυτικού σχεδίου εγκατάστασης βιώσιμου ΕΠ όσο και ως μηχανισμός ευθυγράμμισης με τις στρατηγικές της ΕΕ ως προς την Πράσινη Ατζέντα. Τα κριτήρια που καταγράφονται στον **Πίνακα 1.1**, και αφορούν τον επιμέρους δείκτη EPI, συνδέονται άμεσα με τους ακόλουθους στόχους της ΕΕ: **Green Deal, Ευρωπαϊκή**

Στρατηγική για τις MME, Ψηφιακή και Βιώσιμη Μετάβαση (Twin Transition), κάνοντας εφικτή την επιλεξιμότητα του ΕΠ για την χρηματοδότηση από πόρους της ΕΕ.

2.2 Πολυκριτηριακός δείκτης εγκατάστασης ΕΠ ESPON RPI (Regional Potential Index)

Ο δείκτης ESPON Regional Potential Index (Πίνακας 1.2) είναι ένας συνθετικός πολυκριτηριακός δείκτης που αποτιμά τη δυναμική και το αναπτυξιακό δυναμικό των περιφερειών σε επίπεδο NUTS3 (π.χ. Περιφερειακές Ενότητες), αξιολογώντας την καταλληλότητα και ελκυστικότητα μιας γεωγραφικής περιοχής για την εγκατάσταση ΕΠ, και περιλαμβάνει τις εξής παραμέτρους (Πίνακας 1.2):

Πίνακας 1.2 Πολυκριτηριακός δείκτης εγκατάστασης ΕΠ ESPON RPI (Regional Potential Index)

ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ESPON Regional Potential Index (RPI)®				
$RPI = \sum_{i=1}^n w_i \times s_i$				
Όπου: n = ο αριθμός επιμέρους δεικτών που χρησιμοποιούνται w _i = η βαρύτητα (βάρος) του δείκτη i, με συνθήκη $\sum_{i=1}^n w_i = 1$ (δηλαδή το άθροισμα των βαρών είναι 1 ή 100%) s _i = η τιμή (βαθμολογία) του δείκτη i, συνήθως κλιμακούμενη (π.χ. από 0 έως 10 ή 0 έως 1)				
Άξονας Αξιολόγησης	Δείκτης	Βαρύτητα (%)	Βαθμολογία (0-10)	Σταθμισμένη Βαθμολογία
Οικονομική Δραστηριότητα	ΑΠΑ ανά κάτοικο (€/έτος)			
Οικονομική Δραστηριότητα	Ποσοστό απασχόλησης στη μεταποίηση (%)			
Οικονομική Δραστηριότητα	Ποσοστό κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στον ενεργό πληθυσμό			
Καινοτομία & Τεχνολογία	Δαπάνες R&D ως % ΑΕΠ			
Καινοτομία & Τεχνολογία	Εγγύτητα σε πανεπιστήμια/ΕΚΕ			
Προσβασιμότητα & Υποδομές	Πρόσβαση σε Εγνατία, ΕΟ2, ΟΣΕ			
Προσβασιμότητα & Υποδομές	Ψηφιακές υποδομές (FTTH, 5G)			
Ανθρώπινο Κεφάλαιο & Δεξιότητες	Ποσοστό πληθυσμού με ΑΕΙ/ΤΕΙ			
Ανθρώπινο Κεφάλαιο & Δεξιότητες	Ποσοστό ενεργού πληθυσμού (15-64)			
Ποιότητα Διακυβέρνησης	Τοπική διοικητική αποτελεσματικότητα			
Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα	Ποσοστό ΑΠΕ και περιβαλλοντική διαχείριση			
Δημογραφική Δυναμική	Πληθυσμιακή μεταβολή 2011-2021			
		100	/10	

* Σταθμισμένη βαθμολογία = (Βαρύτητα/100) * (Βαθμολογία)

Πηγή : ESPON

Παράδειγμα: Έστω ότι μια γεωγραφική περιοχή συγκεντρώνει δείκτη **RPI 5,95/10**

Αξιολόγηση : Η περιοχή διαθέτει μέτρια προς υψηλή δυναμική και είναι κατάλληλη για ευέλικτα, βιώσιμα επιχειρηματικά πάρκα, ιδιαίτερα σε κλάδους μεταποίησης, logistics, πράσινης καινοτομίας.

Ο δείκτης RPI (Regional Potential Index), όπως αναλύθηκε στον Πίνακα 1.2, συνδέεται άμεσα με την πρόσβαση σε ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, αφού αξιολογεί συνολικά τη δυναμική μιας περιοχής σε κρίσιμους τομείς (οικονομία, υποδομές,

ανθρώπινο δυναμικό, τεχνολογία, περιβάλλον κ.ά.). Περιοχές με υψηλό RPI θεωρούνται πιο ελκυστικές για την εγκατάσταση ΕΠ, καινοτόμες και βιώσιμες, γεγονός που αυξάνει τις πιθανότητες να λάβουν χρηματοδότηση. Ευρωπαϊκοί φορείς χρηματοδότησης που αναλύονται στην επόμενη ενότητα, όπως το **Ταμείο Ανάκαμψης RRF**, χρησιμοποιούν πολυκριτηριακούς δείκτες τύπου RPI για την κατηγοριοποίηση περιοχών (λιγότερο αναπτυγμένες, μεταβατικές, ανεπτυγμένες), τον καθορισμό προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, και την αξιολόγηση αιτήσεων με βάση τη δυναμική και ανάγκες της περιοχής

3 Διαθέσιμα Χρηματοδοτικά Εργαλεία για επιχειρήσεις και ΕΠ

Όπως αναλύεται και στην εργαλειοθήκη για τη Χρηματοδότηση Οικολογικών Βιομηχανικών Πάρκων της «*ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ²*» (UNIDO, 2020), η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία είναι συχνά μια βασική πρόκληση για την υλοποίηση επενδύσεων για την εγκατάσταση Επιχειρηματικών και Οικολογικών Βιομηχανικών Πάρκων. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία μπορεί να έχει πρόσβαση ένα ΕΠ είναι:

1. **Επιχορηγήσεις (Grants):** Χρηματοδότηση άνευ αντιστάθμισης. Συνήθως καλύπτει συγκεκριμένες δαπάνες, όπως εξοπλισμό, έρευνα ή υποδομές.
2. **Δάνεια (Loans):** Χρηματοδότηση με κεφάλαια έντοκα, χαμηλότοκα ή επιδοτούμενα από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς οργανισμούς, τόσο για την αγορά γης όσο και για την κατασκευή υποδομών, την αγορά εξοπλισμού κ.α.
3. **Επενδύσεις Μετοχικού Κεφαλαίου (Equity Investments):** Παροχή κεφαλαίων από επενδυτές σε μια επιχείρηση, αποκτώντας μερίδιο στο εταιρικό της σχήμα. Αυτό το χρηματοδοτικό εργαλείο βρίσκει συχνότερα εφαρμογή σε επιχειρήσεις που προάγουν την καινοτομία και start-ups.
4. **Εγγυήσεις (Guarantees):** Δέσμευση ενός οργανισμού εθνικού ή ευρωπαϊκού για την κάλυψη ενός δανείου σε περίπτωση μη δυνατότητας αποπληρωμής του από μια επιχείρηση. Αρωγή για την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε δάνεια με καλύτερους όρους.

---

² Η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO) εργάζεται για να βελτιώνει τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων και να προωθεί την παγκόσμια ευημερία προσφέροντας λύσεις κατά περίπτωση, για την αειφόρο βιομηχανική ανάπτυξη στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες με οικονομίες σε μετάβαση. Η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα 51 ιδρυτικά μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και συμμετέχει ενεργά στην UNIDO.

5. Συνδυαστικά Χρηματοδοτικά Εργαλεία (Blended Finance): Συνδυασμός διαφορετικών μορφών χρηματοδότησης, όπως επιχορηγήσεις με δάνεια ή δημόσια χρηματοδότηση με ιδιωτικά κεφάλαια. Αυτά τα χρηματοδοτικά σχήματα χρησιμοποιούνται συχνά σε περιπτώσεις ΕΠ, και ειδικότερα σε μεγάλα έργα υποδομών και καινοτομίας.

Για την πρόσβαση ενός ΕΠ σε χρηματοδοτικά εργαλεία απαιτείται η διαδικασία αξιολόγησης της τεχνικής και οικονομικής ωριμότητας του Επιχειρηματικού Σχεδίου που αφορά το εν λόγω ΕΠ. Σε αυτή τη διαδικασία υποβάλλεται φάκελος που περιλαμβάνει :

- Τεχνικές μελέτες (ρυμοτομία, δίκτυα, περιβαλλοντική μελέτη).
- Business Plan.
- Χρήση εργαλείων πολυκριτηριακής αξιολόγησης όπως:
  - SBI (Sustainability Business Park Index)
  - ESPON RPI (Regional Potential Index)
  - Δείκτες περιβαλλοντικής και ενεργειακής βιωσιμότητας.

3.1 Χρηματοδοτικά εργαλεία για τα ΕΠ σε Ευρωπαϊκό επίπεδο

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία δίνεται πρόσβαση στα ΕΠ μέσω της ΕΕ , οι ρόλοι διανέμονται μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (BOUGREA, ORBIE, & VERMEIREN, 2022). Πιο συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από την ΕΕ γίνεται μέσω:

- i. Ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών στα κράτη μέλη.
- ii. Εταιρικής σχέσης με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.
- iii. Του πλαισίου Next Generation EU απευθείας από την ΕΕ.

3.1.1 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (MAA) αποτελεί το επίκεντρο του Next Generation EU , του σχεδίου της ΕΕ για ισχυροποίηση των οικονομιών και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρατών μελών της. Αφορά μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις οι οποίες:

- Ενισχύουν τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα των οικονομιών και των κοινωνιών προετοιμάζοντάς τες για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ.

- Αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ διαθέτει πόρους για την υποστήριξη έργων που σχετίζονται και με τα Επιχειρηματικά Πάρκα. Πιο συγκεκριμένα διαθέτει τα χρηματοδοτικά εργαλεία τόσο για τη δημιουργία καινοτόμων ΜΜΕ και ΕΠ όσο και Βιώσιμων ΕΠ, **ως εκ τούτου τα ευέλικτα ΕΠ που προάγουν τη βιωσιμότητα και την καινοτομία μέσω των δεικτών που αναλύονται στην παρούσα έρευνα, μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά μέσω των σχετικών οργάνων των κρατών στα οποία γίνεται η εγκατάστασή τους, καλύπτοντας ικανοποιητικά τους δείκτες SBI και RPI.**

3.1.2 Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)

Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) είναι ταμεία που συνεργάζονται για να στηρίξουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και για να διαμορφώνουν τους στόχους της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020» για τη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Στην παρούσα έρευνα καταγράφονται τα ακόλουθα :

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) : Μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), επιδιώκεται η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και η στήριξη των ΜΜΕ (ΕΕ, 2021), ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητά τους. **Μεταξύ άλλων παρέχεται χρηματοδότηση για την εγκατάσταση και τον εκσυγχρονισμό Επιχειρηματικών Πάρκων. Αυτή η χρηματοδότηση καλύπτει υποδομές, τεχνολογικές εγκαταστάσεις και άλλες σχετικές επενδύσεις. Οι επιμέρους δείκτες EPI του δείκτη SBI δίνουν σαφές προβάδισμα στην αξιολόγηση ενός ΕΠ για πρόσβαση σε χρηματοδότηση μέσω του ΕΤΠΑ.**
2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+): Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) παρέχει σημαντική συνεισφορά στις πολιτικές της ΕΕ για την απασχόληση, την κοινωνία, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σ' αυτούς τους τομείς. **Πόροι του ΕΚΤ+, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση της ευελιξίας των ΕΠ, με την εκπαίδευση των απασχολούμενων σε αυτά σε νέες δεξιότητες, αλλά και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την ενίσχυση σεναρίων προοπτικής διερεύνησης για την αποφυγή του κινδύνου απώλειας θέσεων εργασίας. Οι επιμέρους δείκτες ECI και SCI**

του δείκτη SBI , αλλά κι ο δείκτης RPI, δίνουν σαφές προβάδισμα στην αξιολόγηση ενός ΕΠ για πρόσβαση σε χρηματοδότηση μέσω του ΕΚΤ+.

3. Ταμείο Συνοχής (ΤΣ): Το Ταμείο Συνοχής παρέχει χρηματοδότηση για περιβαλλοντικά έργα, καθώς και για έργα διευρωπαϊκού δικτύου στα κράτη μέλη των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα είναι μικρότερο από το 90 % του μέσου όρου της ΕΕ, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Το 37% της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου Συνοχής αναμένεται να συμβάλλει στην επίτευξη των κλιματικών στόχων. **Ως εκ τούτου, η δημιουργία βιώσιμων ευέλικτων ΕΠ, μπορεί να ενταχθεί σε χρηματοδοτικά προγράμματα που εφαρμόζονται στην Ελλάδα και προέρχονται από το Ταμείο Συνοχής. Οι επιμέρους δείκτες ΕΠΙ του δείκτη SBI, αλλά και ο δείκτης RPI, δίνουν σαφές προβάδισμα στην αξιολόγηση ενός ΕΠ για πρόσβαση σε χρηματοδότηση μέσω του ΕΤΠΑ.**
4. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ): Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στη γεωργία, στην επίτευξη ισορροπημένης εδαφικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και της διατήρησης θέσεων απασχόλησης, και τέλος στη διασφάλιση αφενός της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων και αφετέρου της αποδοτικής υλοποίησης των μέτρων αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος. **Τόσο ο δείκτης SBI όσο και ο δείκτης RPI διασφαλίζουν την επίτευξη των στόχων αυτών και ως εκ τούτου την πρόσβαση σε χρηματοδότηση ΜΜΕ εγκατεστημένων εντός βιώσιμων ΕΠ από το ΕΓΤΑΑ.**

3.1.3 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και Πρόγραμμα InvestEU

Το πρόγραμμα InvestEU, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), προσφέρει χρηματοδοτικά εργαλεία όπως δάνεια, εγγυήσεις και επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου για την υποστήριξη επενδύσεων σε διάφορους τομείς, **συμπεριλαμβανομένων και των Επιχειρηματικών Πάρκων. Αυτό το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης και θα μπορούσε να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης για τα ευέλικτα ΕΠ.** Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης , παρέχει επιχορηγήσεις στα πλαίσια του προγράμματος InvestEU, προσελκύνοντας ιδιωτικές επενδύσεις. Επικεντρώνεται στις περιφέρειες και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση λόγω της εξάρτησής τους από τα ορυκτά καύσιμα καθώς και από βιομηχανικές διεργασίες εκπομπών υψηλής έντασης αερίων θερμοκηπίου. Αποτελεί συνεπώς βασικό εργαλείο για τη στήριξη των εδαφών που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και για να αποφεύγεται η αύξηση

των περιφερειακών ανισοτήτων. Κύριος στόχος του είναι να αμβλύνει τις επιπτώσεις της μετάβασης, χρηματοδοτώντας τη διαφοροποίηση και τον εκσυγχρονισμό της τοπικής οικονομίας και μετρίζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση.

Προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης στηρίζει επενδύσεις σε τομείς όπως η ψηφιακή συνδεσιμότητα, οι τεχνολογίες καθαρής ενέργειας, η μείωση των εκπομπών, η αναζωογόνηση βιομηχανικών εγκαταστάσεων, η απόκτηση νέων δεξιοτήτων από τους εργαζόμενους και η τεχνική βοήθεια. **Όλα τα παραπάνω αποτελούν βασικές διαστάσεις των δεικτών SBI και RPI για την επίτευξη της βιωσιμότητας και της ευελιξίας των ΕΠ αλλά και την καταλληλότητα μιας περιοχής για την εγκατάσταση σε αυτήν ευέλικτου ΕΠ, ειδικά σε περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα , συμβάλλοντας στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.**

3.1.4 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ)

Η ΕΤΕπ (ΕΥ, n.d.) προσφέρει δάνεια, εγγυήσεις και επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου για έργα που προωθούν την περιφερειακή ανάπτυξη και την επιχειρηματικότητα. Μέσω συνεργασιών με εθνικές αρχές και ιδιωτικούς φορείς, **η ΕΤΕπ στηρίζει τη δημιουργία και την αναβάθμιση Επιχειρηματικών Πάρκων.** Πιο συγκεκριμένα, η ΕΤΕπ παρέχει 3 κύρια είδη χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών:

- χορήγηση δανείων: τουλάχιστον το 90 % των συνολικών χρηματοοικονομικών δεσμεύσεων της. Η ΕΤΕπ χορηγεί δάνεια σε πελάτες όλων των μεγεθών με στόχο την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, και η στήριξη αυτή συχνά συμβάλλει στην προσέλκυση άλλων επενδυτών.
- «συνδυαστική πόρων»: επιτρέπει στους πελάτες της να συνδυάσουν τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ με άλλες επενδυτικές πηγές.
- παροχή συμβουλών και τεχνική υποστήριξη: για τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των πόρων.

Η ΕΤΕπ είναι ο πλειοψηφικός μέτοχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤΕ), το οποίο παρέχει χρηματοδότηση σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων και μέσω χρηματοδότησης υψηλού κινδύνου. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία του ΕΤΕ περιλαμβάνουν :

- επιχειρηματικά κεφάλαια και μικροχρηματοδοτήσεις για ΜΜΕ, ιδίως για νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις
- εγγυήσεις για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με στόχο την κάλυψη δανείων προς ΜΜΕ

- παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη της ΕΕ και τις χώρες που βρίσκονται σε διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ προκειμένου να αναπτύξουν τις αγορές επιχειρηματικών κεφαλαίων τους.

Τα σύγχρονα βιώσιμα ευέλικτα ΕΠ μπορούν να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους και εργαλεία είτε απευθείας μέσω δανείου από την ΕΤΕπ , είτε μέσω χρηματοδότησης από το ΕΤΕ, συγκεντρώνοντας βαθμολογία δείκτη SBI άνω του 60 (κατώφλι για βιώσιμα ΕΠ) και άνω του 70 για να μπορεί να διασφαλιστεί υψηλή ποιότητα βιωσιμότητας.

3.2 Χρηματοδοτικά εργαλεία για τα ΕΠ σε εθνικό επίπεδο

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία δίνεται πρόσβαση στα ΕΠ μέσω των εθνικών οργανισμών στην Ελλάδα, αφορούν κυρίως χρηματοδοτικά εργαλεία που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΥ, χ.χ.) (BOUGREA, ORBIE, & VERMEIREN, 2022). Αυτά τα χρηματοδοτικά εργαλεία στοχεύουν στην ενίσχυση της βιομηχανίας, της καινοτομίας και της περιφερειακής ανάπτυξης .

Σύμφωνα με το Οργανόγραμμα του Υπουργείου Ανάπτυξης και της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, αλλά και την ισχύουσα Νομοθεσία Βιομηχανικής Πολιτικής , και σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία από την αρμόδια Υπηρεσία των Υπουργείων Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (ΓΓΒ, χ.χ.), η χώρα μας έχει υπογράψει και ακολουθεί τις ακόλουθες Συμβάσεις και Οδηγίες για την ενίσχυση της βιομηχανίας, της καινοτομίας και της περιφερειακής ανάπτυξης, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (ΕΥ, n.d.):

- **Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252:** Θέσπιση πλαισίου για τη διασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού κρίσιμων πρώτων υλών, τροποποιώντας προηγούμενους κανονισμούς. **Αυτός ο κανονισμός είναι σημαντικός στα πλαίσια της προοπτικής διερεύνησης των ευέλικτων ΕΠ, κυρίως λόγω του ότι καθορίζει τις πρώτες ύλες που θεωρούνται στρατηγικής και κρίσιμης σημασίας και ενισχύει τις αλυσίδες εφοδιασμού για τις εν λόγω πρώτες ύλες. Η εγγύτητα των ΕΠ στις πρώτες ύλες που διασφαλίζει μια περιοχή για εγκατάσταση ΕΠ, είναι βασική διάσταση του δείκτη RPI,ως εκ τούτου επηρεάζει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την ΕΕ μέσω Προγραμμάτων όπως το ΕΣΠΑ ή ο Αναπτυξιακός Νόμος.**
- **Net Zero Industry Act (NZIA):** Θέσπιση κανονιστικού πλαισίου για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και των τεχνολογιών της ΕΕ μηδενικών καθαρών εκπομπών. Ο κανονισμός αυξάνει την ανταγωνιστικότητα του τομέα μηδενικής καθαρής τεχνολογίας, προσελκύει επενδύσεις και βελτιώνει την πρόσβαση στην αγορά καθαρής τεχνολογίας στην ΕΕ. Στηρίζει τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας και

βελτιώνει την ενεργειακή ανθεκτικότητα της ΕΕ. Τα ευέλικτα βιώσιμα ΕΠ μέσω του δείκτη SBI επιτυγχάνουν τους στόχους που θέτει το κανονιστικό πλαίσιο του Net Zero Industry Act (NZIA).

- **Σημαντικά Έργα Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (IPCEI):** Η Ελλάδα συμμετέχει σε αυτά τα έργα, τα οποία στοχεύουν στην ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Από το 2018, η Επιτροπή έχει εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις για τουλάχιστον ένα ολοκληρωμένο Σημαντικό Έργο Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ) κάθε χρόνο. Εννέα από αυτά τα ΣΕΚΕΕ αφορούν κυρίως την έρευνα και την ανάπτυξη, καθώς και έργα πρώτης βιομηχανικής εγκατάστασης. Ένα ΣΕΚΕΕ είναι αφιερωμένο στις υποδομές. Στον ακόλουθο πίνακα όπου εικονίζονται ήδη εγκεκριμένα ΣΕΚΕΕ ανά χώρα μέλος, καταγράφονται 4 ΣΕΚΕΕ (Πίνακας 3.1) στα οποία συμμετείχε και η Ελλάδα μέσω των Υπουργείων Οικονομίας & Οικονομικών και Ανάπτυξης. **Η συμφωνία αυτή μπορεί να συμπεριλάβει και τα ευέλικτα ΕΠ και ειδικά αυτά στα οποία εγκαθίστανται Global Value Chains (Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας) και Global Production Networks (Παγκόσμια Δίκτυα Παραγωγής), με ικανοποιητικό βαθμό δείκτη SBI.**

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία στα οποία έχουν πρόσβαση τα ΕΠ σε Εθνικό επίπεδο προσφέρονται τόσο μέσα από Αναπτυξιακά Προγράμματα και Προγράμματα Ενίσχυσης όσο και με χρηματοδοτήσεις μέσω δράσεων επιχειρησιακών σχεδίων αλλά και μέσω της συμμετοχής. Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας (ΓΓΒ) έχει εκπονήσει Επιχειρησιακό Σχέδιο (ΓΓΒ, Επιχειρησιακό Σχέδιο για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων (Αρχικό και 1η Αναθεώρηση), χ.χ.) που στοχεύει στη δημιουργία και αναβάθμιση των Επιχειρηματικών Πάρκων.

3.2.1 Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων

Το Ε.Σ.Α.Ε.Π. περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών, την προσέλκυση επενδύσεων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός αυτών των πάρκων. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων στην Ελληνική Επικράτεια, εκπονήθηκε το 2018 στο πλαίσιο του Νόμου 3982/2011 (άρθρο 42, παρ. 3) και αναθεωρήθηκε το 2021 μετά από την απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας υπ' αριθ. Φ/Α.15/3/15056/1115/2013 (ΦΕΚ 3437/Β/31-12-2013).

Μέσα στο Ε.Σ.Α.Ε.Π. του 2018 έγινε αξιολόγηση της ελληνικής πραγματικότητας, με τη χρήση δεικτών που καλύπτουν τους επιμέρους δείκτες του πολυκριτηριακού δείκτη RPI (θεσμική καταλληλότητα και νομιμότητα, εγγύτητα σε αστικά ή βιομηχανικά κέντρα, εγγύτητα σε βασικές υποδομές, δυναμική μεταποίησης ή logistics, ψηφιακή συνδεσιμότητα (FTTH, 5G), δείκτης Ανεργίας / Απασχόλησης, πληθυσμιακή μεταβολή, κατάσταση εδάφους/αέρα/υδάτων, δυνατότητα περιβαλλοντικής διαχείρισης αποβλήτων, δυνατότητα ένταξης ΑΠΕ ή κυκλικής οικονομίας, κ.α.) που αναφέρθηκε ήδη, σε ότι αφορά τα ΕΠ, δόθηκαν κατευθύνσεις για τις περιοχές με δυνατότητα εγκατάστασης ΕΠ και προτάθηκαν νέα Επιχειρηματικά Πάρκα έκτασης 58.200 στρεμμάτων (Πίνακας 3.2):

Πίνακας 3.2: Κατανομή εκτάσεων για τα προτεινόμενα νέα ΕΠ – Έτος 2018

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΕΑ ΕΠ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ		
ΤΥΠΟΥ Α	ΤΥΠΟΥ Β	ΤΥΠΟΥ Γ
29.500	17.200	11.500

Πηγή: Μελέτη Χωροβάτη Α.Ε. , 2018

Στο Ε.Σ.Α.Ε.Π. του 2018 εντοπίστηκε η ανάγκη για ανάπτυξη κυρίως ΕΠΕΕΕ (Επιχειρηματικό/Εμπορευματικό Πάρκο Εφοδιαστικής Εθνικής Εμβέλειας) ή ΕΠΕΑ (Επιχειρηματικό Πάρκο Εφοδιαστικής Αλυσίδας – Logistics). Πιο συγκεκριμένα από την εφαρμογή της πολυκριτηριακής μεθόδου στη μελέτη Χωροβάτη (Χωροβάτης, 2018), για το Επιχειρησιακό Σχέδιο για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων στην Ελληνική Επικράτεια, καταγράφηκε ότι ΕΠΕΕ δύναται να ιδρυθούν στις Περιφερειακές Ενότητες:

- Δυτικής Αττικής στην περιοχή του Θριάσιου όπως έχει ήδη θεσμοθετηθεί με το άρθρο 15 του νόμου 4302/2014
- Ανατολικής Αττικής στην περιοχή Μαρκόπουλου σε θέση εφαιπτόμενη του αεροδρομίου Ελευθέριος Βενιζέλος και τις Αττικές Οδού.
- Θεσσαλονίκης δυτικά του αστικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης στην έκταση του πρώην στρατοπέδου Γκόνου όπως έχει ήδη θεσμοθετηθεί με το άρθρο 15 του νόμου 4302/2014 καθώς και σε έκταση δυτικά της ΒΙΠΕ Σίνδου.

• Λάρισας, ανατολικά της ΠΑΘΕ στο ύψος των διοδίων του Μακρυχωρίου σε επαφή με την κεντρική σιδηροδρομική γραμμή Αθηνών Θεσσαλονίκης περιλαμβάνοντας τον σταθμό του Ευαγγελισμού στον οποίο υπάρχει η αναγκαία υποδομή και ήδη πραγματοποιούνται φορτοεκφορτώσεις.

Ωστόσο στην 1η αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων στην Ελληνική Επικράτεια, ο μελετητής (Χωροβάτης, 2021) αναθεωρεί το σύνολο της προτεινόμενης έκτασης που είναι λίγο μικρότερο και αφορά 57.200 στρέμματα εκ των οποίων τα 25.700 αφορούν σε πάρκα εξυγίανσης των μη συνδετικών τμημάτων των ΑΒΣ. Στον ακόλουθο πίνακα (**Πίνακας 3.3**) αναλύονται οι προτεινόμενες περιοχές εγκατάστασης νέων ΕΠ σύμφωνα με τη μελέτη Χωροβάτη (Χωροβάτης, 2021) , ο τύπος τους και τα συνολικά στρ. τα οποία απαιτούνται ανά ΕΠ. Η μελέτη Χωροβάτη κάνει την παραδοχή ότι όταν η απαίτηση σε έκταση γης για την δημιουργία νέων ΕΠ σε μια περιφερειακή ενότητα είναι μικρότερη των 300 στρ. το προτεινόμενο ΕΠ θα είναι τύπου Γ, όταν η απαίτηση είναι μεταξύ 300 και 600 στρ. το ΕΠ θα είναι τύπου Β και μόνο στις περιπτώσεις που η απαίτηση ξεπερνά τα 600 στρ. το ΕΠ θα είναι τύπου Α.

Πίνακας 3.3: Κατάταξη προτεινόμενων νέων ΕΠ - Έτος 2021

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ Ε.Π. ΤΥΠΟΥ Α (στρ.)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ Ε.Π. ΤΥΠΟΥ Β (στρ.)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ Ε.Π. ΤΥΠΟΥ Γ (στρ.)
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΕΒΡΟΥ			100
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΞΑΝΘΗΣ			200
ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΡΟΔΟΠΗΣ		400	
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΜΑΘΙΑΣ	1.800		
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2.300	1.000	1.000
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΙΛΚΙΣ	1.500		
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΠΕΛΛΑΣ	900		
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ		400	
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΑΡΤΗΣ		300	
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ		400	
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΛΑΡΙΣΗΣ	1.400		
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.900		
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΤΡΙΚΑΛΩΝ		300	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΖΑΚΥΝΘΟΥ			200
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ			100
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ		400	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΑΧΑΪΑΣ	2.000		
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2.800	500	500
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΥΒΟΙΑΣ	1.900		

ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		400	
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ		700	2.000
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ		500	500
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ			100
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ			200
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΑΡΚΑΔΙΑΣ		400	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1.300		
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ			200
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΧΙΟΥ		300	
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΘΗΡΑΣ		300	
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΝΑΞΟΥ			200
ΚΡΗΤΗΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.600		
ΚΡΗΤΗΣ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		500	

Πηγή: Μελέτη Χωροβάτη Α.Ε. , 2018

3.2.2 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν.4887 (ΦΕΚ Α' 16/04-02-2022)

Στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Νόμου ανακοινώθηκε το 2024 από το Υπουργείο Ανάπτυξης πρόγραμμα αναβάθμισης υποδομών σε 20 βιομηχανικά πάρκα με προϋπολογισμό 90 εκατ. ευρώ. **Ως εκ τούτου τίθεται σε προτεραιότητα η ενίσχυση των επενδύσεων στην εγκατάσταση νέων ΕΠ αλλά και η αναβάθμιση των υφιστάμενων ΕΠ , για τα οποία κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση των υποδομών, το οποίο μπορεί να τεκμηριωθεί με χαμηλή τιμή δείκτη SBI.**

Στο Άρθρο 74 του Ν.4487/2022, γίνεται ειδική μνεία στις διευκολύνσεις που δίνονται από τη Διεύθυνση Αδειοδότησης Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικών Πάρκων του Υπουργείου Ανάπτυξης που χορηγεί τις εγκρίσεις εγκατάστασης, επέκτασης και εκσυγχρονισμού για ανέγερση κέντρων αποθήκευσης και διανομής, κατά παρέκκλιση ως προς το ύψος και τον όγκο, σύμφωνα με τον Ν. 4302/2014 (Α'225) και τον Ν. 4442/2016 (Α'230), καθώς και την υπό στοιχεία Φ.61/5542/72/17.1.2018 ΚΥΑ «Καθορισμός της διαδικασίας εγκατάστασης και λειτουργίας των Κέντρων Αποθήκευσης και Διανομής, σύμφωνα με το άρθρο 481Α του Ν. 4442/2016 (Α'230) και λοιπών συναφών θεμάτων». Επίσης στο Ν.4487/2022 , τροποποιείται το άρθρο 151 του Ν. 4548/2018 (παρ. 1 και 4 άρθρου 1 Οδηγίας 2022/2464/ΕΕ), ορίζοντας τις προϋποθέσεις και τις προδιαγραφές των Εκθέσεων Βιωσιμότητας τις οποίες θα πρέπει να καταθέτουν οι επιχειρήσεις και κατά συνέπεια και εκείνες που πρόκειται να εγκατασταθούν εντός ΕΠ. **Η βιωσιμότητα των ΕΠ που αποτελεί και δείκτη ευελιξίας των ΕΠ, τίθεται ως εκ τούτου σε προτεραιότητα στα πλαίσια του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου, και αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης με βάση τον δείκτη SBI, που αναφέρθηκε ήδη.**

3.2.3 Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα

Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Α.Ε. (πρώην ΕΤΕΑΝ ΑΕ) αποτελεί συνδυετικό κρίκο στον οικονομικό κύκλο της χρηματοδότησης μεταξύ της μικρομεσαίας επιχείρησης και τραπεζών, αναλαμβάνοντας εκείνο το μέρος του επιχειρηματικού κίνδυνου της

μικρομεσαίας επιχείρησης που δεν αναλαμβάνει η τράπεζα (Αδαμίδου, 2022) .Πιο συγκεκριμένα , η EAT (HDB, n.d.) έχει δημιουργήσει τα παρακάτω Προγράμματα:

- **Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III (Ταμείο Επιχειρηματικότητας III):** Το Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III, αποτελεί χρηματοδοτικό εργαλείο του Ταμείου Χαρτοφυλακίου με την επωνυμία «Ταμείο Επιχειρηματικότητας III», τα κεφάλαια του οποίου συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) μέσω του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» ΕΣΠΑ 2021-2027. Το Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III αποτελεί ένα χρηματοδοτικό μέσο επιμερισμένου ρίσκου για την παροχή επενδυτικών δανείων έως 40% του συνόλου της χρηματοδότησης και δανείων κίνησης ειδικού σκοπού. **Όλοι οι επιμέρους δείκτες του πολυκριτηριακού δείκτη SBI μπορούν να προσφέρουν την δυνατότητα πρόσβασης για χρηματοδότηση ενός βιώσιμου ΕΠ από το Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III.**
- **Ταμείο Δανείων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και Ταμείο Εγγυοδοσίας Επενδυτικών Δανείων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης:** Το Ταμείο Δανείων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης δημιουργήθηκε για να παρέχει στις πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας και στους Δήμους Μεγαλόπολης, Τρίπολης, Γορτυνίας και Οιχαλίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, δάνεια επενδυτικού σκοπού και κεφαλαίων κίνησης με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους. Το Ταμείο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΕΣΠΑ 2021- 2027) με την συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ειδικό στόχο για τη δίκαιη μετάβαση, στηρίζοντας τις περιοχές και τους ανθρώπους που πλήττονται από τις κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς τους στόχους της Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα για το έτος 2030 και προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της Ένωσης έως το 2050.

Το Ταμείο αφορά επιλέξιμες πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις που έχουν έδρα ή υποκατάστημα και υλοποιούν το επενδυτικό/επιχειρηματικό τους σχέδιο στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας και στους Δήμους Μεγαλόπολης, Τρίπολης, Γορτυνίας, Οιχαλίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου. **Ειδικά σε ότι αφορά τους Δήμους της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έχουν προταθεί νέα ΕΠ στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων.** Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω όλοι οι επιμέρους δείκτες του πολυκριτηριακού δείκτη SBI μπορούν να προσφέρουν την δυνατότητα πρόσβασης για χρηματοδότηση ενός βιώσιμου ΕΠ από το Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III.

4. Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας

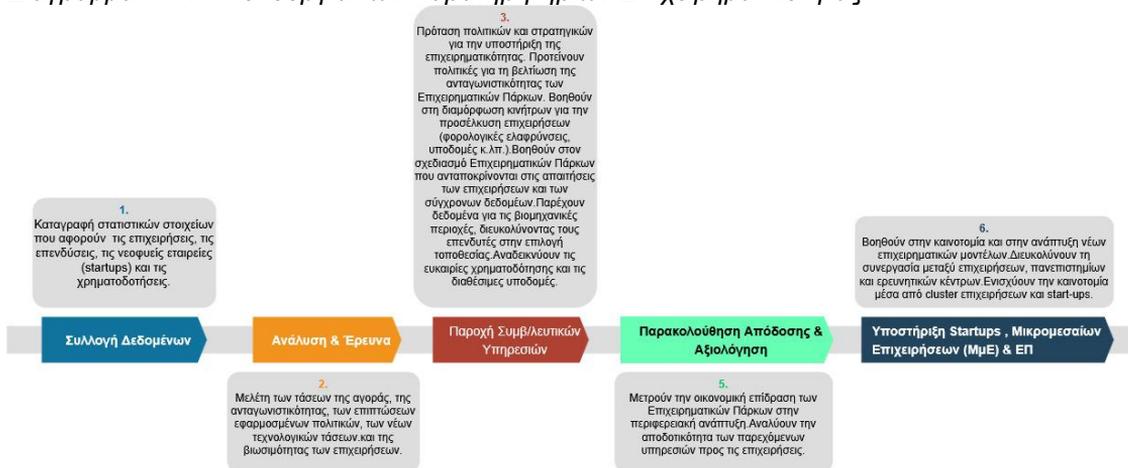
Η πρωτοβουλία της UNIDO , που αναφέρθηκε παραπάνω, για τη Χρηματοδότηση Οικολογικών Βιομηχανικών Πάρκων , επιβεβαιώνει και την ανάγκη δημιουργίας και ενίσχυσης των Παρατηρητήριων Επιχειρηματικότητας , προκειμένου η πληροφόρηση για τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία να είναι άμεσα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας συλλέγουν, αναλύουν και δημοσιεύουν πληροφορίες που αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα, τις επενδύσεις, την καινοτομία και τις τάσεις της αγοράς. Η λειτουργία και το φάσμα των δραστηριοτήτων των Παρατηρητήριων Επιχειρηματικότητας απεικονίζεται στο ακόλουθο Διάγραμμα (Διάγραμμα 4.1).

Πιο συγκεκριμένα, τα Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας προχωρούν σε συνεχή καταγραφή στατιστικών στοιχείων που αφορούν τις επιχειρήσεις, τις επενδύσεις, τα στρατηγικά σχέδια, τις νεοφυείς εταιρείες (startups) και τις χρηματοδοτήσεις τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο, διατηρώντας και σημαντικό αρχείο αυτών των στατιστικών στοιχείων. Αυτά τα δεδομένα, μαζί με τις τάσεις της αγοράς, τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις, την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, καθώς και τις συνέπειες των πολιτικών που εφαρμόζονται, αναλύονται και τα συμπεράσματα που προκύπτουν, δημοσιεύονται από τα Παρατηρητήρια Επιχειρηματικότητας και αποτελούν μια σημαντική εργαλειοθήκη για τις επιχειρήσεις και τα ΕΠ. Πιο συγκεκριμένα μπορούν να συλλέξουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία των επιμέρους δεικτών του πολυκριτηριακού δείκτη RPI. Βοηθούν έτσι στην κατανόηση των επιχειρηματικών προκλήσεων και συμβάλλουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από την ανάλυση και την έρευνα, τα Παρατηρήρια Επιχειρηματικότητας μπορούν να:

- Προτείνουν πολιτικές και στρατηγικές κατευθύνσεις για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας , τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ευελιξίας των ΕΠ και τη διαμόρφωση κινήτρων για την προσέλκυση επιχειρήσεων (φορολογικές ελαφρύνσεις, υποδομές κ.λ.π.) για εγκατάσταση εντός των ΕΠ. Υποστηρίζουν έτσι τη λήψη αποφάσεων από κυβερνήσεις και επιχειρήσεις με την παροχή δεικτών αξιολόγησης όπως αυτοί που αναλύσαμε στην ενότητα 2.
- Βοηθούν στον σχεδιασμό Επιχειρηματικών Πάρκων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων και των σύγχρονων δεδομένων. Παρέχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία επιμέρους δεικτών , όπως αυτοί του πολυκριτηριακού δείκτη SBI, προκειμένου να διασφαλιστεί ικανοποιητικός βαθμός αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Σχεδίων και πρόσβαση των εν λόγω ΕΠ σε χρηματοδοτικά εργαλεία.

- Παρέχουν δεδομένα για τις βιομηχανικές περιοχές, διευκολύνοντας τους επενδυτές στην επιλογή τοποθεσίας. **Παρέχουν έτσι τα απαραίτητα στοιχεία για τον πολυκριτηριακό δείκτη αξιολόγησης RPI για πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία.**
- Αναδεικνύουν τις ευκαιρίες χρηματοδότησης , τα χρηματοδοτικά εργαλεία και τις διαθέσιμες υποδομές.
- Παρακολουθούν την απόδοση των επιχειρήσεων και των ΕΠ, την αποδοτικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών των ΕΠ προς τις επιχειρήσεις και προχωρούν σε αξιολόγηση, τροφοδοτώντας έτσι την εργαλειοθήκη δεικτών ευελιξίας των ΕΠ. **Υψηλές βαθμολογίες δεικτών συνεπάγονται καλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία.**
- Μετρούν την οικονομική επίδραση των Επιχειρηματικών Πάρκων στην περιφερειακή ανάπτυξη.
- Ενισχύουν την καινοτομία και την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων μέσα από cluster επιχειρήσεων και start-ups.
- Διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων. **Έτσι παρέχουν τα απαραίτητα στοιχεία αλλά και τις δυνατότητες για τους επιμέρους δείκτες SCI του πολυκριτηριακού δείκτη SBI.**

Διάγραμμα 4.1 : Η λειτουργία των Παρατηρητηρίων Επιχειρηματικότητας

Πηγή : Ίδια επεξεργασία

4.1 Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜμΕ

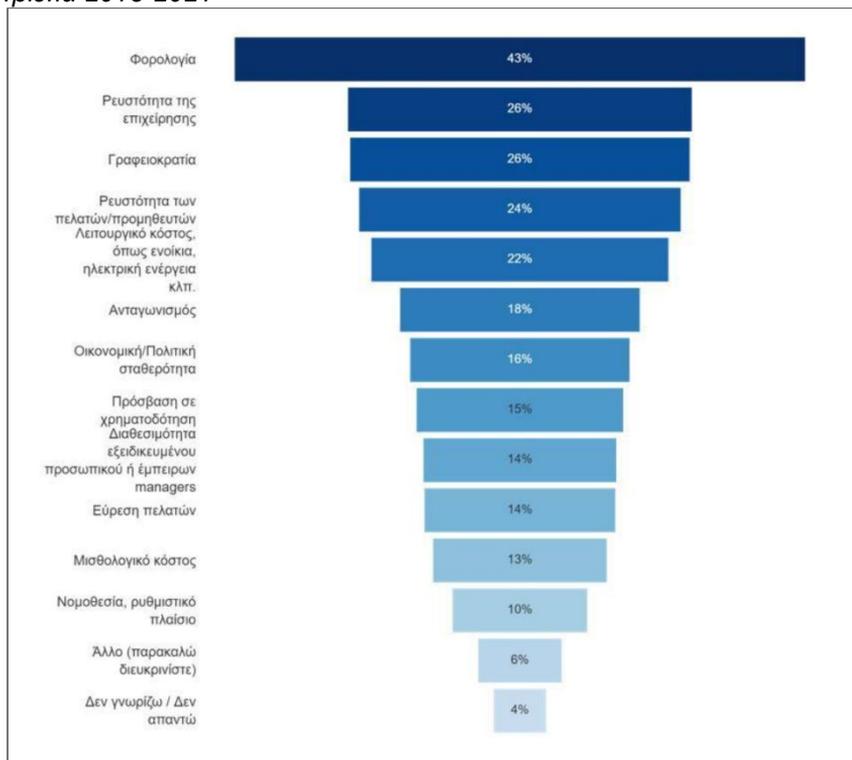
Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (Παρατηρητήριο ΜμΕ) ξεκίνησε το 2003, με σκοπό την ποιοτική αναβάθμιση του σχεδιασμού της εθνικής πολιτικής για τις ΜμΕ μέσω της παραγωγής τεκμηριωμένων συστάσεων πολιτικής (data-based policy recommendations) προς την πολιτεία και τους αρμόδιους φορείς (ΓΓΒ, χ.χ.). Ωφελούμενοι του Παρατηρητηρίου είναι τα συναρμόδια υπουργεία, οι παραγωγικοί φορείς, φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ), Επιχειρηματικά Πάρκα και ερευνητικοί φορείς και οργανισμοί (π.χ. πανεπιστήμια). Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜμΕ:

- Συλλέγει, ελέγχει και επεξεργάζεται στατιστικά στοιχεία μελετών και ερευνών, αναφορικά με τις τάσεις και τις προοπτικές των μικρομεσαίων επιχειρήσεων όλων των κλάδων της οικονομίας, και τα διαθέτει προς ενημέρωση των αρμόδιων φορέων και λοιπών ενδιαφερομένων. Επίσης διαμορφώνει συγκεκριμένες προτάσεις, με στόχο την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη θεσμική στήριξη και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας.
- Βοηθά στην αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών της Γ.Γ.Β. και της πληροφόρησης προς επαγγελματίες και επιχειρήσεις.
- Συντονίζει τους υφιστάμενους φορείς στήριξης των ΜμΕ σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο με τη συνεχή επικαιροποίηση των παρεχόμενων πληροφοριών.
- Καταγράφει την επιχειρηματική δημογραφία των ΜμΕ.
- Ενισχύει την διάχυση της πληροφορίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
- Συντελεί στη λήψη αποφάσεων για επίτευξη του επιχειρησιακού στόχου 2.4 – επενδυτική προτεραιότητα 11i του Θεματικού Στόχου 11 «Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημοσίων αρχών και των ενδιαφερομένων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης».
- Ενημερώνει για τα οφέλη εγκατάστασης μιας επιχείρησης εντός ΕΠ:
  - +5% στις άμεσες ενισχύσεις του Αναπτυξιακού Νόμου (περιφερειακές ενισχύσεις) για υφιστάμενες επιχειρήσεις που υλοποιούν επενδύσεις εντός ΕΠ.
  - Επιδότηση επιτοκίου 50% για μακροπρόθεσμα δάνεια.
  - 50% επιχορήγηση κόστους μετεγκατάστασης για επιχειρήσεις που μεταφέρθηκαν από άτυπες βιομηχανικές συγκεντρώσεις στο ΕΠ.
  - Φορολογικές απαλλαγές (εισοδήματος και μερισμάτων) για 5 χρόνια για επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται σε ΕΠ.
  - Κοινοκτηματοποίηση κόστους γης (50% από επιχείρηση, 50% από δημόσιο).

Τον Νοέμβριο του 2021, το Εθνικό Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας δημοσίευσε τα αποτελέσματα της έρευνας του Υποέργου 2 με τίτλο: «Έρευνα - Μελέτη για την ενίσχυση της ρευστότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων με σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία» (ΓΓΒ, 2021). Όπως φαίνεται και στο ακόλουθο Διάγραμμα (Διάγραμμα 4.2), τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ κατά την 3ετία 2018-2021 είναι η φορολογική επιβάρυνση (43%), η ρευστότητα που συνδέεται με τα προβλήματα στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση (26%) και η γραφειοκρατία (26%).

Για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών, 54% των ΜμΕ που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ότι χρησιμοποιούν ίδιους πόρους, γεγονός που ενισχύει το ζήτημα της προβληματικής πρόσβασης σε χρηματοδότηση, αλλά και της χαμηλής εξοικείωσης των επιχειρήσεων με τα χρηματοδοτικά εργαλεία (financial literacy). Το πρόβλημα καταγράφεται οξύτερο σε ό,τι αφορά εξειδικευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία (Διάγραμμα 4.2), όπως οι μικροπιστώσεις, venture capital, leasing, factoring, χρηματοδότηση από business angels. Και βέβαια όλα τα παραπάνω δυσχεραίνουν τη θέση των ΜμΕ ως προς τον ανταγωνισμό.

Διάγραμμα 4. 2 : Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι ΜμΕ κατά την τριετία 2018-2021

Πηγή: Γ.Γ.Β

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία από την ίδια έρευνα (ΓΓΒ, 2021), το πρόβλημα στην πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία είναι οξύτερο στην Θεσσαλία και την Στερεά Ελλάδα, στο Αιγαίο και στη Μακεδονία (πλην του Νομού Θεσσαλονίκης) και στην Θράκη (Πίνακας 4.3) . Σε ότι αφορά το μέγεθος των επιχειρήσεων, το πρόβλημα είναι οξύτερο για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Πίνακας 4.3: Πόσο σημαντικό πρόβλημα ήταν η πρόσβαση σε χρηματοδότηση τα έτη 2019-2021, ανά μέγεθος και γεωγραφική περιοχή

	Σε ποια από τις παρακάτω κατηγορίες ανήκει η επιχείρηση:			Περιοχή έδρας της επιχείρησης:									
	Μεσαία (μέχρι 249 εργαζόμενους και μέχρι 50.000.000 ευρώ ετήσιος τζίρος)	Μικρή (μέχρι 49 εργαζόμενους και μέχρι 10.000.000 ευρώ ετήσιος τζίρος)	Πολύ Μικρή (μέχρι 9 εργαζόμενους και μέχρι 2.000.000 ευρώ ετήσιος τζίρος)	Αιγαίο	Αττική	Ήπειρος - Δυτική Μακεδονία	Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα	Θεσσαλονικη	Κρήτη	Μακεδονία - Θράκη (πλην Νομού Θεσσαλονίκης)	Πελοπόννησος - Αιτωλική Ελλάδα και Ιόνια Νησιά	Σύνολο	
1-Καθόλου	41%	32%	42%	33%	44%	37%	23%	41%	29%	39%	35%	38%	
2-Πολύ λίγο	68	149	263	17	191	27	23	132	20	43	27	480	
3-Λίγο	10%	7%	4%	4%	6%	4%	12%	4%	9%	6%	1%	6%	
4-Μέτρια	17	30	25	2	27	3	12	14	6	7	1	72	
5-Αρκετά	13%	11%	6%	6%	9%	8%	6%	10%	9%	9%	9%	107	
6-Πολύ	21	51	35	3	38	6	6	31	6	10	7	117	
7-Πάρα πολύ	15%	13%	8%	6%	11%	7%	9%	11%	16%	8%	17%	11%	
ΣΥΝΟΛΟ	25	58	51	3	49	5	9	35	11	9	13	134	
	9%	14%	10%	10%	11%	18%	12%	12%	11%	9%	12%	11%	
	15	65	63	5	47	13	12	39	8	10	9	143	
	5%	11%	7%	18%	8%	7%	9%	8%	11%	8%	8%	9%	
	8	52	46	9	34	5	9	26	8	9	6	106	
	7%	12%	22%	24%	12%	19%	30%	15%	16%	20%	19%	16%	
	12	54	139	12	53	14	30	48	11	22	15	205	
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
	166	459	622	51	439	73	101	325	70	110	78	1,247	

Πηγή: Γ.Γ.Β

4.2 Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.)

Το ΙΟΒΕ είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός, ο οποίος (ΙΟΒΕ, χ.χ.):

- Διεξάγει εφαρμοσμένη επιστημονική έρευνα για βασικά διαρθρωτικά και τομεακά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας καθώς και για γενικότερα ζητήματα της οικονομικής πολιτικής.
- Παρακολουθεί και αναλύει τις βραχυπρόθεσμες οικονομικές τάσεις, καταγράφει το επιχειρηματικό κλίμα και διατυπώνει προβλέψεις για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.
- Παρέχει αξιόπιστες και συνεχώς ενημερωμένες πληροφορίες για συγκεκριμένους τομείς και κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

Από το 2003 στις δραστηριότητες του ΙΟΒΕ περιλαμβάνεται η συμμετοχή στο διεθνές πρόγραμμα Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Το Πρόγραμμα αυτό συλλέγει δεδομένα από κάθε χώρα και παρουσιάζει τα συνολικά ευρήματα στην ετήσια έκδοση

του World Report on Entrepreneurship. Το IOBE στα πλαίσια του προγράμματος GEM συντάσσει κάθε χρόνο Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, η οποία επικεντρώνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει η επιχειρηματικότητα στη χώρα μας και αποσκοπεί να αναδείξει τις εθνικές της ιδιαιτερότητες και να καταλήξει σε προτάσεις πολιτικής που λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα εθνικά χαρακτηριστικά. **Οι Ετήσιες Εκθέσεις του IOBE για την Επιχειρηματικότητα αποτελούν πολύτιμο εργαλείο για τη μελέτη προοπτικής διερεύνησης των ευέλικτων ΕΠ και εργαλειοθήκη επιμέρους δεικτών για την δημιουργία πολυκριτηριακών δεικτών αξιολόγησης τόσο Επιχειρηματικών Σχεδίων εγκατάστασης νέων βιώσιμων ΕΠ, ευελιξίας των ΕΠ, αλλά και καταλληλότητας και ελκυστικότητας βιομηχανικής γης για την εγκατάσταση σε αυτή βιώσιμου και ευέλικτου ΕΠ.**

5. Συμπεράσματα

Η ενσωμάτωση της προοπτικής διερεύνησης (foresight) στον σχεδιασμό για την χωροθέτηση, την εγκατάσταση και στην αξιολόγηση ευέλικτων ΕΠ αναδεικνύεται ως κρίσιμο εργαλείο στρατηγικής ευφυΐας και διακυβέρνησης. Οι πολυκριτηριακοί δείκτες βιωσιμότητας, όπως ο SBI και ο RPI, δεν λειτουργούν μόνο ως εργαλεία μέτρησης της υφιστάμενης καταλληλότητας ή ελκυστικότητας μιας περιοχής για την εγκατάσταση ΕΠ· αποτυπώνουν επίσης τη δυνατότητα και την ευελιξία των ΕΠ να ενταχθούν σε μακροπρόθεσμες στρατηγικές μετάβασης προς την πράσινη και την έξυπνη οικονομία.

Η σύνδεση αυτών των δεικτών με ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία ενισχύει τη δυνατότητα προληπτικής στόχευσης και τεκμηριωμένης προσέγγισης της αναπτυξιακής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο. Μέσα από συνδυασμένες μεθοδολογίες προοπτικής διερεύνησης και αξιολόγησης δεικτών, οι δημόσιοι φορείς, οι περιφέρειες και οι φορείς ανάπτυξης ΕΠ μπορούν να αναδείξουν ώριμα και δυνητικά αποδοτικά επενδυτικά σενάρια, προσελκύοντας κρίσιμους πόρους από την ΕΕ. Η σύνθεση δεδομένων, δεικτών και μελλοντικών σεναρίων ορίζει τη νέα γενιά στρατηγικών επιχειρηματικής ανάπτυξης με χωρική και κοινωνική νομιμοποίηση. Ο συνδυασμός foresight και χρηματοδοτικής αξιοποίησης ενδυναμώνει τη βιομηχανική πολιτική ως μοχλό βιώσιμης και ανθεκτικής ανάπτυξης. Ο ρόλος των Παρατηρητηρίων Επιχειρηματικότητας είναι κομβικός σε αυτή τη διαδικασία ήδη από τη φάση σχεδιασμού και δημιουργίας των χαρακτηριστικών προσαρμοστικότητας των ευέλικτων ΕΠ, αλλά και ως η πιο αξιόπιστη πύλη πρόσβασης στα κατάλληλα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Στον ακόλουθο πίνακα καταγράφονται συγκεντρωτικά τα χρηματοδοτικά εργαλεία και τα Επιχειρησιακά Σχέδια που αναλύθηκαν στην παρούσα έρευνα και οι πολυκριτηριακοί δείκτες ευελιξίας που παρέχουν πρόσβαση σε αυτά (**Πίνακας 4.4**):

Πίνακας 4.4: Συγκεντρωτικός πίνακας σύνδεσης χρηματοδοτικών εργαλείων για ΕΠ με τους πολυκριτηριακούς δείκτες SBI και RPI

Χρηματοδοτικό Εργαλείο / Επιχειρησιακό Σχέδιο	Πολυκριτηριακός Δείκτης
Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)	SBI , RPI
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	SBI , RPI
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)	SBI , RPI
Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)	SBI , RPI
Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ):	SBI , RPI
Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και Πρόγραμμα InvestEU	SBI , RPI
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ)	SBI
Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1252	RPI
Net Zero Industry Act (NZIA)	SBI
Σημαντικά Έργα Κοινού Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (IPCEI)	SBI
Επιχειρησιακό Σχέδιο για την Ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων	RPI
Νέος Αναπτυξιακός Νόμος Ν.4887 (ΦΕΚ Α' 16/04-02-2022)	SBI
Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ (Ταμείο Επιχειρηματικότητας ΙΙΙ)	SBI
Ταμείο Δανείων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης και Ταμείο Εγγυοδοσίας Επενδυτικών Δανείων Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης:	SBI

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Βιβλιογραφία

BOUGREA, A., ORBIE, J., & VERMEIREN, M. (2022). The New European Financial Architecture for Development: Change or Continuity? *European Foreign Affairs Review*(27), σσ. 337–360.

ΕΕ. (χ.χ.). https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/financial-instruments-equity-guarantees-and-loans_en. Ανάκτηση από https://commission.europa.eu:https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/financial-instruments-equity-guarantees-and-loans_en

ΕΥ. (χ.χ.). <https://european-union.europa.eu>. Ανάκτηση 2025, από <https://european-union.europa.eu>.

ΕΥ. (χ.χ.). https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en?prefLang=el&trans=el. Ανάκτηση από https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en?prefLang=el&trans=el.

HDB. (χ.χ.). <https://hdb.gr>. Ανάκτηση από ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.

Magruk, A. (2020). Uncertainties, Knowledge, and Futures in Foresight Studies. (N. R. ECONOMICS, Επιμ.) *FORESIGHT AND STI GOVERNANCE*, 14(4), σσ. 20-29.

Migliorelli, M. (2021). What Do We Mean by Sustainable Finance? Assessing Existing Frameworks and Policy Risks. MDPI, Basel, Switzerland

PWC, & Σ.Ε.Σ.Μ.Ε. (2014). *Χρηματοδότηση μέσω καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020*. PricewaterhouseCoopers Business Solutions A.E.

UNIDO. (2020). *FINANCING ECO-INDUSTRIAL PARKS*. UNIDO.

- Αδαμίδου, Σ. (2022, Μάιος). *Αναπτυξιακή Τραπεζική: Η περίπτωση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Γαλατάδες Πέλλας.
- ΓΓΒ. (2021). *Έρευνα - Μελέτη για την ενίσχυση της ρευστότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων με σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία*. Γενική Διεύθυνση Βιομηχανίας και Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος Διεύθυνση Στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. ΓΓΒ.
- ΓΓΒ. (χ.χ.). https://www.ggb.gr/el/sme_observatory. Ανάκτηση από Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜμΕ .
- ΓΓΒ. (χ.χ.). *Επιχειρησιακό Σχέδιο για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων (Αρχικό και 1η Αναθεώρηση)*. Ανάκτηση από <https://www.ggb.gr/el/node/1274>.
- ΓΓΒ. (χ.χ.). *Νομοθεσία Βιομηχανικής Πολιτικής* . Ανάκτηση από <https://www.ggb.gr/el/node/52>: www.ggb.gr
- ΕΕ. (2021). ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1058 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ. *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- ΙΟΒΕ. (χ.χ.). <https://iobe.gr/iobe.asp>. Ανάκτηση από ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.
- ΟΗΕ. (2024). *The Sustainable Development Goals Report 2024*. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.
- Πελαγίδης, Θ. (1997). *Η διεθνοποίηση της ελληνικής βιομηχανίας : ευελιξία και αναδιάρθρωση* . Αθήνα: Εξάντας.
- ΠτΔ. (2024). ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 5164 , (ΦΕΚ Α' 202/12-12-2024). *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*.
- Χωροβάτης. (2018). *ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Π.Π.4 ΥΠΟΕΡΓΟ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ / ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ» (ΕΠΕΕΕ) Π.Π.5 ΥΠΟΕΡΓΟ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΥΣΙΔΑΣ - LOGISTICS» (ΕΠΕΑ)*. (Υ. Α. (ΓΓΒ), Επιμ.) ΤΡΙΠΟΛΗ: ΧΩΡΟΒΑΤΗΣ Α.Ε.
- Χωροβάτης. (2021). *ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ Π.Π.2 ΥΠΟΕΡΓΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΚΑ*. Τρίπολη: Χωροβάτης Α.Ε.